

Lāčplēša dienā pieminam Latvijas brīvības cīņās kritušos. Šajā dienā uzrunās cilvēkus aicina atcerēties mūsu brīvības cenu, ko samaksāja iepriekšējās paaudzes. Bet tiek runāts par to, ka šajās reizēs jāpiemin arī tie, kuri krituši, pārstāvējot Latviju starptautiskās operācijās. Latvijas karavīri ir piedalījušies daudzās šādās operācijās un kaujas uzdevumos, ziedojot savas dzīvības Latvijas drošības stiprināšanai. Ar saviem darbiem viņi pierādījuši, ka Latvijas armijas karavīri ir lojāli un pašaieliedzīgi augstāko vērtību aizstāvēšanā. Šobrīd ik gadu Ādažu bāzē piemin 10 bojāgājušos. Starp tiem arī limbažnieku kaprāli Dāvi Baltābolu.

Aizsardzības ministrija un Nacionālie bruņotie spēki (NBS) aicina par drošību domāt arī iedzīvotājus. Viens no veidiem, kā to darīt, ir papildināt Zemessardzes rindas. Tam pēdējos gados atsaucas aizvien vairāk cilvēku. Sarunās ar viņiem parasti izskan vārdi: – *Cerams, ka diena, kad apgūtās prasmes būs jāliek lietā, nekad nepienāks*. Taču, sekojot viņu gaitām, jāsecina, ka nekas no tā, ko zemessargi iemācās, nav lieks, tas var noderēt arī civilajā dzīvē. Savukārt kā mūsdienīgs apdraudējums valsts drošībai tiek minēta nepatiesas informācijas (viltus ziņu) izplatība. Ikviens aicināts nesadarboties ar Latvijai naidīgiem spēkiem un cilvēkiem, dažādas viltus ziņas izplatot tālāk. Savu artavu valsts un līdzcilvēku drošības uzlabošanā var ieguldīt katrs.

Mārtiņš ir gatavs aizstāvēt valsti un cilvēkus

Limbažnieks **Mārtiņš JURKA** ikdienā strādā galdniecībā un ir tētis četrgadīgai meitai un vienpadsmitgadniekam dēlam. Zemessardzes 27. kājnieku bataljonā viņš ir kopš 2008. gada. Šobrīd Kaujas atbalsta rota darbojas prettanku vadā. Taču viņam ir arī algots darbs Zemessardzē kā apsargam šogad atklātajā bataljona bāzē *Pipariņi* Cēsu pievārtē.

Interese par militāro jomu sarunbiedram radās jau skolas laikā, darbojoties Jaunsardzē. Kad Mārtiņš absolvēja Limbažu arodskolu, viņš nolēma, ka pirms nopietnu darba gaitu uzsākšanas gads armijā nebūs zemē nomests. Tagad viņš ir gandarīts, ka paspēja gūt dienesta pieredzi, pirms 2007. gadā tika pieņemts lēmums to likvidēt. – *Nenožēloju nevienu dienu, ko tur pavadīju*, – viņš saka. Mārtiņš dienēja izlūku vadā. Komandieri un instruktori bija enerģiski, aizrautīgi un plānoja interesantu apmācību. Un iegūtās zināšanas noder arī šobrīd.

Profesionālajā dienestā gan Mārtiņš nebiju gatavs palikt. – *Man vienmēr bijis ļoti tuvs darbs ar koku*, – viņš skaidro iemeslu. Toties bija iespēja iestāties Zemessardzē. Tā nu šobrīd var apvienot divas sirdslietas. Limbažnieks piebilst, ka dienestā bija arī pauzes laikā, kad nācās risināt būtiskus civiļās dzīves jautājumus. Pēdējos gados viņš ir ļoti aktīvs zemessargs, turklāt ievērojami uzlabojis zināšanas, izejot apmācību, lai varētu darboties prettanku vadā. Mārtiņam patīk, ka Zemessardzē notiek nepārtraukta attīstība.

Kā ievērojamu plusu sarunbiedrs min Zemessardzes dotu iespēju izrautes no ikdienas, uz brīdi aizmirst par tās rūpēm. Ja nedotos uz mācībām, droši vien vairāk laika pavadītu uz

Zemessardzes galvenais uzdevums ir trenēties aizstāvēt valsti militārā apdraudējuma gadījumā. Taču arī šobrīd tiek sniegts atbalsts līdzcilvēkiem, pašvaldībām un citām struktūrām. Viņi iesaistās pazudošo cilvēku meklēšanā. Pavasarī zemessargi devās palīgā robezsargiem, jo pandēmijas dēļ tika atjaunota kontrole arī uz Eiropas Savienības iekšējām robežām. Tāpat ir notikušas mācības, lai trenētu gatavību sniegt atbalstu veselības nozarei un policijai. Iekšlietu ministrija norādījusi, ka patlaban to lūgt nav plānots. Taču NBS ir gatavi nepieciešamības gadījumā to nodrošināt.

dīvāna pie televizora. Tā negribas. – *Reizēm sanāk izpostīt brīvdienas ar ģimeni*, – viņš tomēr secina. Pandēmijas dēļ gan mācību grafiks nebija tik intensīvs kā citus gadus. Bet citkārt ir gadījies pat tā, ka, teiksim, mēnesi viņš nav mājās nevienu nedēļas nogali. Tomēr savējie viņa aizraušanos atbalsta. Dzīvesbiedre priecājas, ka viņš dara to, kas aizrauj, un kopā ar meitiņu priecīgi sagaida atgriešanos. – *Ver durvis, un tev četrgadīgs bērns iekeras kājās ar saucieni: “Tētis mājās!” vai “Kāpēc tu esi slāpjš?”* – smeļ sarunbiedrs. Meita mēdz noiept un pielaiķot viņa cepuri, dēls iemēģina maskēšanās žimuli... Šķiet, ka arī bērniem tēta nodarbošanās ir interesanta. Savukārt Mārtiņa mamma vienmēr pēc mācībām piezvana, pajautā, kā veicies.

Rekrutēšanas rādītāji iepriecina

Šī gada deviņos mēnešos NBS par dienēšanu interesējies teju pusotrs tūkstotis kandidātu, no kuriem jau vairāk nekā 600 pilsoņu atlāstīti un norīkoti profesionālajam dienestam. To vidū ir arī 40 reemigranti. Par šādiem cilvēkiem NBS īpaši priecājas. NBS komandieris ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš portālam *sargs.lv* pauzē, ka jaunā valsts aizsardzības koncepcija turpmākajiem četriem gadiem paredz – lai aizpildītu NBS vienību karavīru sastāvu un nodrošinātu spēju attīstībai nepie-

ciešamo personālu, līdz 2021.–2024. gadam jāsasniedz mērķis – vismaz 8000 profesionālā dienesta karavīru. Arī zemessargu skaitu plānots palielināt līdz vismaz 10 tūkstosiem. NBS mājaslapā plaši izskaidrots, kādas ir prasības tiem, kuri izvēlas profesionālo dienestu. Tiek uzsvērts, ka tiek gaidīti cilvēki līdz 40 gadu vecumam ar visdažādāko pieredzi un izglītību. Viņiem NBS gatavi nodrošināt stablu darbu, labu atalgojumu un cita veida sociālo atbalstu.

Zemessargi mācībām velta daudz brīvā laika, bet Mārtiņš Jurka uzskata, ka tas ir lietderīgi pavadīts un dienests teicami sagatavo gadījumam, ja kādreiz nāktos aizstāvēt savu valsti

Limbažnieks novērtē arī iespēju šādi pārbaudīt sevi. Reizēm jāpārvar mazliet, citkārt – daudz. Vienības komandieriem kapteinim Gintam Ķepiņam un kaprālim Jurim Dārzīņam esot labs teiciens: – *Neutraucieties, dzieriet ūdeni. Viss ir galvā*. Tas tiek teikts ar humoru, bet vārdos ir liela deva patiesības. Ja noskaņojies, ka nevari, tad tā arī ir. Kā viens no lielākajiem izaicinājumiem prātā palicis bērešu gājiens. Pēdējos gados to un kokardes (nozīmītes) rotā piešķir, kad ir izturēts īpašs pārbaudījums. Mārtiņš gan piebilst, ka viņam kā ilggadējam zemessargam berete jau bijusi, taču vēlējies pierādīt sev, ka var. Dalībniekiem ir jāmēro aptuveni 60 km distance divu dienu laikā. Vārbūt kilometru nav tik daudz, bet tie jāveic pilnā ekipējumā, nesot smago somu un ieroci, kā arī pa ceļam jāpilda papildu uzdevumi. Vienreizēja sajūta, kad nonāc galā un vari nolikt zemē somu!

Zemessardzē gūto rādījumu un pieredzi var izmantot arī ikdienas dzīvē. Viena no vērtīgākajām lietām, ko Mārtiņš iemācījies,

esot mest kaunu pie malas un jautāt, vai kāds var palīdzēt, ja kaut ko pats nespēj. Tas nav viegli, jo latvieši ir lepna tauta. Bet viņš ir pārliecināts, ka viens nav cīnītājs ne armijā, ne dzīvē. – *Mans moto ir “dots devējam atdodas”*, – teic zemessargs. Pa savu rotu Mārtiņš saka – tā ir otra ģimene. Vadītāji nav tikai komandieri, bet līderi. Vecākie un pieredzējušākie pamāca jaunākos, kuri arī dalās ar informāciju, ko izlasījuši, uzzinājuši. Ja kādam nācies izlaist mācības, pārējie pastāsta, kas nokavēts. – *Pēdējās gados nāk ļoti daudz jauno. Sevišķi sievietes, kuru kādreiz praktiski nebija*, – secina zemessargs, kurš to vērtē pozitīvi. Viņas veic tādus pašus uzdevumus kā vīri. Lai gan Mārtiņš apjautājas, vai nevajag palīdzību. Citādi nevar, ja esi vīrietis.

Viņaprāt patriotisms izpaužas ar pārliecību, ka Zemessardzē dienējošie gadījumā, ja tas būs vajadzīgs, varēs aizstāvēt savu valsti. Turklāt valsts nav tikai teritorija, bet arī ģimene, apkārtnie cilvēki un pilsēta. Par gatavību to darīt viņam šaubu nav.

Nacionālie bruņotie spēki – fakti un skaitļi

- Vienota Latvijas armija dibināta 1991. gada 10. jūlijā, apvienojot pulkveža Jāņa Baloža Dienvidlatvijas Latviešu atsevišķo brigādi un pulkveža Jorģa Zemītāna Ziemeļlatvijas brigādi.
- Zemessardze izveidota 1991. gada 23. augustā, kad pieņemts likums *Par Latvijas Zemessardzi*, kas noteica, ka tā ir brīvprātīgs militārs sabiedrības paš aizsardzības formējums.
- Nacionālie bruņotie spēki izveidoti 1994. gada 24. novembrī, apvienojot Aizsardzības spēkus un Latvijas Republikas Zemessardzi.
- NBS sastāvā dien vairāk nekā 6500 karavīri un 8300 zemessargi (2019. gada dati).
- Latvijas profesionālā dienesta karavīru vidū 15,3% ir sievietes – tas ir viens no augstākajiem rādītājiem NATO dalībvalstu bruņotajos spēkos.

Dienests bruņotajos spēkos rada kopības sajūtu un profesionāli izaicina

Limbažnieces **Estere ŠLENDAKAS** pamatdarbs ir Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestā (NMPD) Valmierā, kur viņa kā sertificēts ārsta palīgs veic brigādes vadītājas pienākumus. Taču līdztekus tam Estere kā civilā darbiniece strādā Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes Medicīnas rotā.

Estere Zemessardzē nonāca, sākot darbu NMPD. Vairāki viņas kolēģi darbojās Medicīnas rotā un rosināja pievienoties. Savas gaitas sākusī kā zemessardze, pēcāk viņai piedāvāja algotu darbu medicīnas rotā. Viņas pienākums ir organizēt medicīnisko aprūpi Zemessardzes 22. kājnieku bataljonā. Limbažniece bilst, ka darba pienākumi gan ļoti atšķiras no tā, ko bija gaidījusi, – domājuši, ka tāpat kā pamatdarbā būs praktiķe. Protams, ir arī tas – viņa piedalās mācībās, ir gatava sniegt palīdzību, ja nepieciešams. Zemessargi mēdz viņai zvanīt, lūdzot padomu par veselības tēmu. Taču vairāk laika un spēku jāvelta plānošanai un organizēšanai. – *Mediķina ir nozare, kas Nacionālajos bruņotajos spēkos ļoti attīstās*, – apliecina Estere.

NMPD Esterei vienmēr būs sirds darbs. Viņa uzskata, ka tiem, kuri to uzsākuši, aiziet ir grūti. Tomēr sarunbiedre pieļauj, ka nākotnē NBS varētu kļūt par galveno darbavietu. Dienests piedāvā ļoti lielas personīgās izaugsmes iespējas. Taču tas pat nav galvenais. Viņai šķiet ārkārtīgi interesanti piedalīties kaut kā jauna veidošanā. Šobrīd viņa jūt, ka NBS nopietni domā un plāno, kā vairot medicīnu vārēšanu – teiksim, jāizvērtē, kādas prasmes vajadzētu apgūt un attīstīt. Regulāri notiek gan teorētiskās mācības, gan treniņi. – *Rotā ir ģimenes ārsti, traumatologi, ķirurģi, medicīnas māsas... Visdažādākie speciālisti*, – uzskaita Estere. Šķiet, ka NMPD mediķim varētu būt priekšrocības, jo viņam arī ikdienā ātri jānovērtē situācija un jāpieņem lēmumi. Taču tas nav tik viegli, jo civilā medicīna no militārās ļoti atšķiras. Otrā pamatā risina smagas situācijas. Piemēram, mediķiem šādos gadījumos vispirms jāsasniedz cietušais, kas kaujas apstākļos ir izaicinājums. Mācībās trenējas, lai katram būtu skaidrs rīcības plāns, uzdevums, katrs būtu savā vietā, visi darbotos kā viens. Tāpat zemessargi un karavīri jāapmāca, lai viņi pirmie varētu sniegt palīdzību cits citam.

Arī laiku, kad Estere bija tikai zemessardze, viņa atceras kā ļoti aizraujošu. Šīs gaitas sākās ar trīs nedēļu pamatapmācību Alūksnē. – *Tat apūtusies neesmu jutusies nekur*, – viņa atminas. Jā, fiziskā slodze bija liela un teorētiskā apmācība intensīva. Taču kādu laiku padzīvot, nepieņemot lēmumus un ar noteiktu dienas kārtību, bija vienreizēja iespēja atpūtināt prātu. Nemaz nav slikti, ja tevi pulksten 22 noliek gulēt, lai nepietrūktu spēka nākamās dienas uzdevumiem! – *Ir lieliska sajūta sevi nodot komandieri un instruktoru rokās. Būdama neatkarīga personība, kas pieradusi patī uzņemties atbildību un rīkoties pēc sava prāta, nejutu diskomfortu, pakļaujoties kādam citam. Lai gan savā ziņā tas bija arī kultūrsloks. Bet mūsu komandieri un instruktori ir ļoti profesionāli un talantīgi vadītāji*, – teic Estere. Nerodas šaubas, ka viņi zina, kā ir labāk, un rūpējas par saviem cilvēkiem. Būtiski, ka vadītāji no dažādajiem zemessargiem prasmīgi izveido komandu. Ļoti svarīgi ir arī sajust biedra plecu. Kā vienu no spilgtākajiem piedzīvojumiem, Estere atceras

reizi, kad sniegotā ziemā nakšņoja mežā un no rīta vēl bija jāielec ālīngī. – *Likās – nu ir traki. Bet, zinot, ka visi salstam radās neapraķstāma kopības sajūta*, – viņa atceras.

– *Zemessardzē vieta atradīsies katram*, – uzskata sarunbiedre. Tur vajadzīgi ne tikai tie, kuri trenē spējas doties kaujā. Kādam ir jāparūpējas, lai vienība būtu gatava veikt uzdevumu – jāgatavo ēdiena, jāveda un jāremontē transports, jāsniedz medicīniskā palīdzība utt. Tiem, kuri nolemj iestāties Zemessardzē, piemeklē spējam un interesēm atbilstošus pienākumus. Kas ir jāizdara, lai iestātos? Protams, obligāta ir medicīniskā pārbaude. Nopietnas veselības problēmas būs šķērslis, jo cilvēks to dēļ var apdraudēt pārējos. Taču par fiziskajiem normatīviem, viņaspāt, nav pamata uztraukties. Zemessargus trenē tam, lai varētu uzdevumus izpildīt, turklāt nekas pārcilvēcīgs prasīts netiek. Kā mediķe viņa atzīst, ka tik vajadzētu spēt izdarīt katram cilvēkam, kuram rūp viņa veselība. Ja runā par motivāciju, tad tā droši vien ir dažāda. Viens no aspektiem – tas ir labi organizēts, interesants hobijs, kas dod iespēju nepārtraukti apgūt kaut ko jaunu un pilnveidoties. Taču, viņaspāt, nevar būt Zemessardzē, ja nesi patrioti, kurš gatavs aizstāvēt dzimteni.

Estere uzskata, ka sievietes ar savu sīkstumu Zemessardzē ir ieguvums. Piemēram, kājas nobertas līdz asinīm, bet mediķes aicinājumam pārtraukt dalību mācībās nepakļaujas. – *Ja redzu, ka cilvēkam ir apņēmība, satīnu pusi medomas satūra uz kājam un ļauju iet tālāk, lai gan kā mediķis varētu teikt arī noteiktu “nē”*, – viņa stāsta. Arī vīriešiem ir savas īpatnības. Ja atnāk līdz mediķim, tas nozīmē – ir tik slikti, ka tiešām nevar doties tālāk. Tie, kuriem mazākas problēmas, nenāk, jo baidās, ka aizliegts turpināt darboties. Reizumis nākas sniegt arī psiholoģisku atbalstu.

Uz jautājumu, vai NBS ir labs darba devējs, Estere atbild apstiprinoši. Darbiniekam ir liela stabilitātes un drošības sajūta. Zini, ka par tevi parūpēsies, skaidri apzinies savu vietu komandēdē un pienākumus. Militārā struktūra šajā ziņā viņai ļoti patīk. Tas veido lojālu attieksmi pret darbavietu. Mediķe gan piebilst, ka slodze, apvienojot divus darbus, ir liela, līdz ar to nogurums pēc garām darbdiemām arī. – *Beija man nepatīk, to nedarītu!* – secina sarunbiedre. Viņu ļoti iedvesmo tas, ka uzticētie pienākumi izaicina.

Armijai Latvijā uzticas

Jau vairākus gadus NBS ir institūcija ar visaugstāko iedzīvotāju uzticības reitingu Latvijā. Dažādu organizāciju veikto pētījumu rezultāti atšķiras, bet armija saglabā vietu saraksta augšgalā. Pētījumā *Standard Eurobarometer 92* noskaidrots, ka NBS spēkiem uzticas 69% valsts iedzīvotāju. SIA *Latvijas fakti* pētījumā secināts, ka NBS uzticību pauzē 63% respondentu (2019. gada dati).

Uzticēšanās topos NBS seko Valsts policija, Valsts prezidents un pašvaldības.

Aizsardzības ministrija aicina iedzīvotājus būt gataviem krīzes situācijām

Oktobra beigās Aizsardzības ministrija (AM) sāka informatīvo kampaņu ar mērķi uzlabot Latvijas iedzīvotāju gatavību krīzes situācijām. Izdots buklets *Kā rīkoties krīzes gadījumā*. Bukleta simbols ir starptautiski atzītais standarts *72 stundas* jeb trīs diennaktis, kuru laikā iedzīvotājiem pašiem jāspēj nodrošināt sevi līdz brīdim, kad iesaistās atbildīgie dienesti. Iespējamo krīžu piemēri – vētra, plūdi, elektroenerģijas vai interneta pārrāvums, militārs vai kibertelpas apdraudējums. Bukletu var atrast portālā *sargs.lv*. Tāpat savu informatīvo materiālu par šo tēmu izdevis Valsts ugunsdrošības un glābšanas dienests (www.vugd.gov.lv).

mājaslapās. Būtiski ir pārbaudīt informāciju, pirms tajā dalīties ar citiem. Neizplatīt nepārbaudītas ziņas un baumas. Operatīvajiem dienestiem zvanīt tikai ārkārtas gadījumā, lai nepārlogotu to darbu.

Kā sagatavoties?

Pirmais, ko iesaka AM, ir vienoties ar tuviniekiem, kāds būs rīcības plāns krīzes gadījumā. Cilvēkiem jāsatavato pārtikas, ūdens un pirmās nepieciešamības preču krājumus vismaz trīs dienām, vēlams – nedēļai. Nākamais – sakārtot ārkārtas gadījumu somu, kā arī pierakstīt blocaņā tuvinieku, kaimiņu, draugu un citus svarīgus tālrunu numurus.

Ģimenēm iesaka apņēināt, cik litru dzeramā ūdens ir nepieciešams glabāt mājās, lai tā pietiktu vismaz trim dienām (ieteicams nedēļai). Krīzes situācijā ūdensapgādes traucējumi var apgrūtināt arī krāna ūdens pieejamību. Jānoskaidro, kur tuvākajā apkārtnē dabā pieejamas dzeramā ūdens vietas (akas, avoti).

Ieteicams sagādāt pārtikas rezervi, glabājamu istabas temperatūrā, ar ilgu derīguma termiņu (vismaz 6 mēn.), pagatavojamu bez liela ūdens daudzuma un termiskās apstrādes, pēc iespējas sārtīgāku. Neaizmirsti par pārtiku mājdzīvniekiem!

Cilvēkam jāprot sakārtot ārkārtas gadījumu somu. Tajā jāliek:

- passes vai ID kartes, autovadītāja apliecības kopija. Dokumentu oriģināli un bankas kartes jātur pie sevis;
- svarīgo telefona numuru saraksts;
- portatīvs radioaparāts ar rezerves baterijām, rezerves lādētājs telefonam un ārējās enerģijas krātuve (*power bank*);
- neliela naudas summa;
- pārtika ar ilgu derīguma termiņu un augstu kaloriju saturu, ko var lietot bez termiskās apstrādes;
- dzeramais ūdens plastmasas pudelēs trim dienām (diennaktī cilvēkam nepieciešami vismaz 2 l);
- silts apģērbs, rezerves apakšveļa;
- pirmās palīdzības aptieciņa, medikamenti, ko lietojat, rezerves brilles vai kontaktlēcas.
- higiēnas piederumi, dvieļis, tualetes papīrs, vienreizlietojamās salvetes;
- sērkokociņi vai šķiltavas, lukurītis, sausa spirta pilflīņa;
- līm lente, aukla, diegs, adata, šķēres, rakstāmpiederumi;
- ūdens filtrs, dezinfekcijas tabletes;
- gulammaiss vai sega, tūristu paklājiņš, vēlams telts.

Militārā apdraudējuma gadījumā

Aizsardzības ministrija uzsver – ja valsti apdraud ārējais ienaidnieks, Ministru kabinets izsludina izņēmuma stāvokli, armija un atbildīgie dienesti īsteno aizsardzības pasākumus. Latvijā tiks aizsargāta! Jebkāda informācija par padošanos vai nepretošanos ir viltus ziņa. Kopā ar NATO vai sabiedrotajiem mēs aizsargāsim ikvienu no jums.

Tavi pienākumi:

- aizstāvēt valsts neatkarību, brīvību un demokrātisko valsts iekārtu (pilsoņi var tikt iesaukti militārajā dienestā),
- pildīt atbildīgo dienestu rīkojumus, piemēram, iesaistīties glābšanas darbos vai nodot turījumā (mobilitēt) materiāli tehniskos līdzekļus, kas nepieciešami valsts aizsardzībai, un turpināt ievērot likumus.

Sagatavoja **Linda TAURĪNA**

Publikācijā izmantota informācija no www.sargs.lv, www.mil.lv, www.zs.mil.lv

MAF

Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Par pielikuma «Tuvplānā» saturu atbild projekta īstenotāja – SIA «Izdzevniecība Auseklis».

Pielikuma redaktore Regina Tamane